

Oscar Escuder, Plataforma per la Llengua-ko lehendakaria

“Espainia ez da aldatuko eta katalan hiztunok anomalia izateari utzi nahi diogu”

Plataforma per la Llengua elkarteak mende laurdena betea du.

14.000 bazkide ditu eta katalan hiztunen eskubideak babestea du helburu. Ez dira hamar urte elkarte estatutua propioa eskatzen hasi zela. Oso sinple azaldu digu zergatia Oscar Escuder elkartearen lehendakariak: Espainiako Estatuko legeen arabera, katalan hiztunak errespetatu beharko lirarteke. Praktikan hala ez denez, hiztunen eskubideak babestuko dituen estatua sortzea proposatzen dute.

Onintza Irureta Azkune

@oirureta

ARGAZKIAK: JORDI BORRÁS

Katalana babesteko estatu propioaren aldeko jarrera hartu duzue. Ez duzue beti horrela jokatu. Noiz eta zergatik aldatu zenuten aritzeko modua?

Ez dut data zehatza buruan, 8-9 urte izango dira erabakia hartu genuela. Esan dezagun 16 bat urtez ez gara izan argi eta garbi independentistak. Zergatik? Bada, oso erraza da. Teorian, hizkuntzak erabateko onarpena izan dezan, Europako hizkuntza izan dadin, katalan hiztunok eskubide guztiak izan ditzagun, ez genuke behar estatu independentea. Hainbat estatutan, Kanadan, Belgikan, Finlandian, gu baino askoz gutxiago dira hizkuntza gutxiagotua hitz egiten dutenak eta haien hizkuntza eskubideak onartuak dira.

Adibide bat jarriko dizut: Kanadako edozein tokitan eskatu dezakezu frantsesez epaitzea eta frantsesez epaituko zaituzte, ez da ezer gertatzen, inork ez du pentsatzen Kanada puskatuko denik edo antzekorik. Hemen katalanez epaitzea eskatu, eta esate baterako, epaileak abokatua irain dezake.

Espainiako Estatuak uko egin dio gure estatua ere izateari. Teorian beharrik ez badago ere, praktikan egunez egun ari zaigu erakusten katalana ez duela hizkuntza normal egingo, ez duela bidea egingo katalan hiztunek espainieraz hitz egiten dutenen eskubide berak izateko. Herritar normalak izan nahi dugunez, alde egongo den estatua nahi dugu, ez aurkakoa. Kanada, Belgika eta abar aipatu ditut. Estatu horiek modu arduratsuan, demokratikoan, bidezkoan, lantzen dituzte haien hizkuntzak. Beste estatu batzuek haien hizkuntza aniztasuna aberastasun gisa eta babesteko zerbait bezala ulertu beharrean, enbarazutzat hartzen gaituzte. Espainiako eta Frantziako estatuak dira horrelakoak. Espainia ez da aldatuko eta guk anomalia izateari utzi nahi diogu.

Legebiltzarreko hauteskundeetara begira oso kanpaina zehatza eta zuzena egin zenuten, 155. artikulua tartean zela: *La llengua no es toca*. Ohikoa da zuen erakundeak halako kanpainak egitea?

Ez da ohikoa, egoera ez delako arrunta. Ez gaude amore emateko edo ezer gertatuko ez balitz bezala jokatzeko prest. Hauteskunde bakoitzean alderdi politikoekin harremanetan jarri gara eta hurrengo legegintzaldian gure ustez lortu beharreko helburu linguistikoak eskatu dizkiegu. Guk lobby linguistiko lana eginen dugu alderdi politikoekin, talde parlamentarioekin eta gobernuekin.

Urriaren 1eko erreferendumerako kanpaina egin genuen. *Sí*-aren aldeko botoa eskatu genuen eta leloa *Un estat a favor* izan zen. Ez da ohikoa, ez, baina erreferenduma izan dugu, 155. artikulua ezarri digute, eta berriz gertatzen bada, antzeko zerbait egingo dugula iruditzen zait. Zergatik jokatu dugun horrela? Hizkuntza erakundea gara eta hizkuntza dugu jomuga.

Euskararen alde ari diren elkarte eta erakundeei aholkatuko zenieke zuek bezala estatu independente baten aldeko jarraera garbia izatea?

Nahiko lan badugu gurearekin, besteei zer egin behar duten esateko. Zerbait esatearren, ni euskalduna banintz independentista izango nintzateke.

Estatu independentearen alde egiteak ondorioz izan du erakundeko jarraitzaileen artean?

14.000 bazkide ditugu, hainbat langile eta boluntarioak. Urte hauetan kexa batzuk izan ditugu, ez ditut zenbatuta, lau, bost edo hamar bazkidek utziko zuten elkartea, oso gutxi.

Beraz, elkartearen ez dago bazkiderik uste duenik ez dela derrigorra estatu independente bat izatea hizkuntza normalizatze.

Beste gauza bat da alderdi politikoetan eta gizartearen orokorrean, baina gure

elkartearen erreakzioa nolakoa izan den esan dizut.

Zer egin daiteke hizkuntzaren alde bai baina independentziaren beharrik sentitzen ez duten horiek katalanaren normalizazioaren borrokan mantentzeko?

Batzuek bazkide izateari utzi diote, baina horrek ez du esan nahi guk horientzat ere lanik egiten ez dugunik. Guk denentzat egiten dugu lan. Boto emaleen mailan jarriko naiz. Alderdien programa politikoen arabera, jakina, independentziaren alde egin duten hiru alderdiekin ados gaude, baina horiez gain hor dago En Comú Podem zeinak eskola eta hizkuntzaren normalizazioa babesten duen, baita PSCK ere, nahiz eta gauza askotan politikoki desberdintasunak ditugun, beti babestu du eskolako murgiltze sistema. Hemen

bizi den eta hemen gertatzen dena ezagutzen duen ia inork ez dizu esango gatazka linguistikoa dagoenik. Beste biek [PP eta Ciudadanos] zailagoa da. Aurrekoan Ines Arrimadasi elkarrizketa egin zioten TV3n eta eskolaz ari zirela ondokoa esan zuen: “Guk hiru eleko eskola defendatzen dugu, espainiera, katalana eta ingelesa irakasten dituen”. Oraingo eskola ereduaz kexatzen dira, baina ez dira kexatzen katalana desabantaila garbian dagoen beste arloez. PP eta Ciudadanosekin gauza gutxi daukagu egiteko.

Errepublika berriak nolako hizkuntza antolaketa izango luke? Hizkuntza bakoitzaren estatusa zein litzateke?

Garbi daukagu katalana eta aranera Kataluniako berezko hizkuntzak direla, bakoitza bere lurraldean, zeren garbi

» “Ni euskalduna banintz independentista izango nintzateke”

» “Estatu propioaren alde egin dugunetik bost-hamar bazkidek utzi dute elkarteak. 14.000 bazkide ditugu”

» Hizkuntza ofizialak katalana eta aranera izango liratekeen errepublikan: “Kontua ez da apartheid linguistikoa egitea, ezta gutxiagorik ere, halakoak leporatu badizkigute ere”

dago katalana ez dela Araneko berezko hizkuntza. Beste ehuneko garrantzitsu baten berezko hizkuntza espainiera da. Eta hemen bizi den %10aren hizkuntza ez da ez aranera, ez katalana ezta espainiera ere.

Guk ez dugu nahi guri gertatu zaiguna inori gertatzerik hizkuntzagatik, baina garbi daukagu baita ere katalanek hizkuntza normala eta ofiziala izan beharko lukeela, arrunta erabileran, erakunde publikoetan, harreman komertzialetan... Dena dela, denbora faktorea kontuan hartu behar da. Errepublika aldarrikatzen den egunean, gauzak ez dira aldatuko gaurtik biharrera, atzo katalana zekienak gaur ere badaki eta ez zekienak segituko du jakin gabe. Katalanez etiketatu gabeko produktuek etiketatu gabe jarraituko dute. Ez dugu

inor botako lanetik katalana ez jakiteagatik, baina baliabideak jarri beharko dira ez dakienak ikas dezan. Kontua ez da apartheid linguistikoa egitea, ezta gutxiagorik ere, halakoak leporatu badizkigute ere.

Espainiako Estatuan izan behar zuena eta izan ez dena errepublika katalanean izatea nahi dugu.

Ez duzu borobildu hizkuntza ofizialen gaia.

Gure proposamena katalana eta aranera hizkuntza ofizialak izatea da, baina kontuan hartuta ez dugula inor etxetik botako, ni bezain katalanak dira. Atzeritarren %10 horri buruz, nahiz eta ez den gure lana izango, oso garrantzitsua da, ahal den neurrian, bereziki beste ama hizkuntza batzuk dituzten umeek hizkuntza horiek ondo ikastea eta ikasketak ez dadila gurasoen ardura soilean utzi. Garrantzia bi arrazoiengatik dauka, batetik, kultur eta hizkuntza aberastasunaren ikuspegitik, eta bestetik, aberastasun ekonomikoa delako. Munduko hizkuntza piloa hitz egiten duen jendea badaukazu; txinera, errumaniera, arabiera, amazigera hitz egiten duen jendea, herrialdeak hobera egingo du.

Errepublika berriak Principat-a hartuko luke, eta katalana beste lurralde batzuetan ere hitz egiten da.

Zuzenean edo zeharka denetan jendea daukagu lanean: Alguer, Andorra, Balear Uharteak, Ipar Katalunia, Sartaldeko Zerrenda eta Valentziako Erkidegoa. Aldeko estatua izanda errazagoa izango da lurralde horietan egoerak hobetzea. Egoerak oso desberdinak dira. Hemen etiketajeaz kexatzen gara eta katalan hitzunik bizi diren lurralde batzuetan eskolan ere ez da irakasten katalana.

Aran haranarekin nolako izango litzateke harremana?

Guk diogu Kataluniako egoera linguistikoa katalanok erabaki behar dugula eta Araneko egoera linguistikoa haiek erabaki beharko dute. Guk proposatuko dugu aranera, katalana, espainiera eta ingelesa ikastea, eta guretzako balio duenak haientzat ere balio du. Batzuetan esaten da errepublika katalana errepublika binazionala izango dela, Katalunia eta Aran izango ditu. Hala da. Guk errespetu guztia diogu aranerari eta bertakoen borondateari. ■